

280 jaar Van der Werff scheepswerven in Drachten

Dertig jaar geleden werd reeds geschreven over de familie Van der Werff als een “dynastie van scheepsbouwers” in Friesland (SdZ 1979, nr.2, p.28-35). De oorsprong van die dynastie ligt in Drachten, waar in 1729 Haycke Pyters een schuyt-huis zou hebben gehad in de Suyderdragten. Op 4 september 2009 werd daarom de 280 jaar herdacht dat leden van de familie Van der Werff in Drachten actief zijn in de scheepsbouw. Dat gebeurde op de werf De Nijverheid van Oebele Haïke van der Werff op het Buitenstvallaat te Drachten.

Deze werf is als enige overgebleven van de drie werven die door telgen van deze familie in Drachten werden gerund. Enige (oud)scheepsbouwers Van der Werff uit Friesland en vele andere genodigden kwamen op de werf bijeen. Een dag later was er open dag voor overige familieleden en belangstellenden. Op beide dagen waren aan de kade schepen te bewonderen die in het verleden door de werf zijn gebouwd. Niet alleen een vrachtscheepje en diverse skûtsjes, maar heel verrassend ook een Lemster visaakje, een originele motorbeurt, een rivierklippertje met Fries hek, twee salonkruisertjes en een houten Fries jacht. En er waren schepen te gast, zoals de prachtig opgeknapte boeier *Catharina* en de lieflijke boeier *Albatros*, die immers een vaste ligplaats heeft in een schiphuis naast de werf.

Men kwam die fraaie herfstdagen, harde wind, dreigende wolkenpartijen en tenslotte regen, niet alleen naar Drachten voor die 280 jaren scheepsbouw. Op 4 september zijn de bezoekers vooral geïnteresseerd in de presentatie van het “Werf(f)boek” over twaalf generaties Van

der Werff. De auteur Ate van der Werff uit Luxemburg heeft een dik boek gemaakt met eerst een overzicht van de in totaal 28 werven die langere of kortere tijd door een Van der Werff(f) werden geleid, gevolgd door een stamboom van de familie met 7000 namen. Een boek dat uitgegeven wordt in eigen beheer en in principe bedoeld is voor de familie Van der Werff(f). De kunstschilder Pieter Johannes van der Werff uit Den Dolder, van wie schilderijen van scheepswerven van de familie in de loods werden geëxposeerd, presenteerde het boek. Wethouder Veenstra van Smallingerland wees bij de opening van de nieuwe loods op de historische betekenis van de skûtsjebouw in Drachten. Feestelijk werden buiten op de nieuwe loods de naambordjes onthuld van alle werfbazen, van Aucke Gerrijts in 1710 tot Oebele Haïke in 2001. Jan de Vries van de Fryske Akademy sprak over de ‘maritime skiednis’ in Drachten en de deskundige en altijd welbespraakte Klaas Jansma mocht alle momenten tot één geheel samensmeden.

Scheepswerf *De Nijverheid* aan het Buitenstvallaat is de enige historische werf in Drachten die de ontwikkelingen overleefde. In het midden van de 18e eeuw neemt Hayke Pieters (van der Werff) de scheepswerf aan de Noorderdarsvaart in Drachten over. Aan de Langewijk, op de hoek met de Zuiderdarsvaart, begint Ate Pieters van der Werff in 1863 een tweede scheepswerf. Beide werven liggen echter aan smalle vaarten, met haakse bochten en binnen twee sluisen. Alleen de derde werf, *De Nijverheid* bij het Buitenstvallaat van de Drachtstervaart, ligt aan open water, net buiten de buitenste schutsluis uit 1641 die in 1893 ver-

vangen is door een modern kunstwerk. Bij die werf kunnen daarom grotere schepen worden gebouwd. Ook wordt deze werf niet geconfronteerd met de gevolgen van het dempen van de vaarten in en rond Drachten in het midden van de 20^e eeuw. De werf *De Nijverheid* is daarmee de erfgenaam geworden van 280 jaar Van der Werff scheepswerven in Drachten. Gedetailleerde informatie over de geschiedenis van deze werven is te vinden op de website www.skutsjehistorie.nl

In 1898 begint Oebele Haikes van der Werff op de werf aan het Buitenstvallaat met de ijzeren scheepsbouw. Zijn zoon Jan Oebeles (1876-1958) wordt werfbaas in 1905 en onder zijn leiding krijgt de werf bekendheid door de bouw van ongeveer 50 staalijzeren skûtsjes. Tot de laatste gebouwde schepen behoren de huidige SKS-skûtsjes van Joure (1923), Eernewoude (1930) en De Lemmer (1931). Bij de IFKS-vloot varen nog diverse skûtsjes die gebouwd zijn op het Buitenstvallaat. Alfabetisch op huidige naam: *Doeke van Martena* (1906), *Engelina Smeltekop* (1923), *Grytsje Obes* (1914), *Jan Oebeles* (1909), *Lomeke* (1906), *Lutgerdina Smeltekop* (1904), *Ora et Labora* (1912), *Raerder Roek* (1906), *Roos van Dekema* (1909), *Striidber* (1910), *Sûn en wol* (1925), *Swan fan Donia* (1927), *Swanneblom* (1913) en *Verwisseling* (1925). En natuurlijk zijn er nog vele andere schepen die ook op het Buitenstvallaat zijn gebouwd, maar die niet deelnemen aan wedstrijden en die daarom minder bekendheid genieten.

De werf bij het Buitenstvallaat wordt uiteraard ook geconfronteerd met de realiteit dat er na 1930 geen vraag meer is naar skûtsjes als vrachtschip. De werf houdt werk met onderhoud aan binnenschepen dankzij de dwarshelling en schakelt zoals zo vele scheepswerfjes in Friesland over op de nieuwbouw van jachtjes. Er worden in die tijd Van der Werff-motorkruisers, stalen S-spant zeilkruisers en enkele skûtsjes voor recreatief gebruik gebouwd. En na de oorlog ook Huitemaschouwen, kotters, een enkel skûtsje voor recreatief gebruik en vele kleine scheepjes. Tot 1931 is Jan Oebeles van der Werff (1876-1958) werfbaas. De jachtbouw is werk voor zijn zonen Oebele Haike en Gurbe Jans van der Werff die

hem in dat jaar opvolgen. In 1975 wordt Jan Oebeles van der Werff (1941-1995) werfbaas en na zijn overlijden neemt zijn weduwe Meintje van der Kooi het bewind over. Haar zoon Haiko (*1973) heeft zich vervolgens tot werfbaas ontwikkeld en werkt op dit moment aan de continuïteit van de scheepsbouw in Drachten door het geslacht Van der Werff zoals dat reeds vanaf 1729 het geval is. Hij bouwt de laatste jaren vooral stalen casco's voor derden. Bijvoorbeeld voor zijn buurman Jachtwerf De Drait, waar deze casco's worden afgebouwd waarna de schepen geëxploiteerd worden in de chartervloot van De Drait.

TEKST: DIRK HUIZINGA

FOTO'S DIRK HUIZINGA EN THEO KAMPA

